

STAVANGEREN

Medlemsblad for Byhistorisk Forening,
Stavanger.

Nr.3.Desember 1992.

Innhold:

- Lederens spalte.
- Plan af Stavanger
- ...visste du at?
av Jan C.W.Ivarson.
- Siden sist.
- Vi minner om !
- Fra redaksjonen.

Adresser:

Erling K. Sømme,
Postboks 351,
4001 Stavanger.

Bjørn Aarre,
Bretlandsgt.54,
4009 Stavanger.

J.C.W. Ivarson,
Postboks 703,
4001 Stavanger.

Til medlemmene !

Enhver forening eller organisasjon blir alltid så levedyktig og interessant som medlemmene vil ha den.

Engasjement og iver for *en* sak gir som oftest positive resultater. Det gjelder også Byhistorisk Forening. Foreningen er blitt halvtannet år, og har gått opp "nye stier" i byhistorisk sammenheng. Men ennå - og sikkert i lang tid fremover blir det viktig å vise at byen må ha sin egen historiske forening, som både arbeider med egne oppgaver, og samarbeider med de nærbeslektede historieinstitusjoner og organisasjoner som allerede har sitt virke i byen.

De som best vet om foreningens virksomhet så langt er verd kontingenten, er medlemmene, d.v.s. DEG !

Kanskje savner du aktiviteter og tilbud som kan være viktige i sammenheng med byhistorien ?

Derved er jeg tilbake ved innledningen til disse linjer. Påstanden om at ingen forening slir bedre enn medlemmene vil ha den.

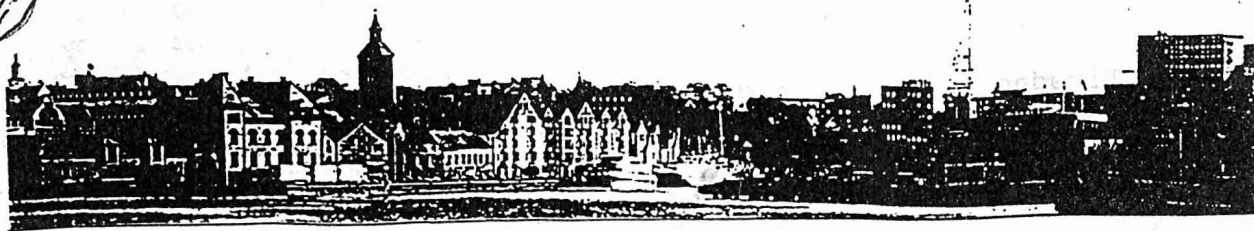
Og derfor ønsker vi i styret råd og vink fra medlemmene, og gode ideer og forslag til hvordan Byhistorisk Forening bør utvikle *seg* videre. Og vi trenger stoff og artikler til "Stavangeren". Ikke vær redd for å skrive.

Foreningsavisen er åpen for alle innlegg som har med byhistorien å gjøre. Dagligliv under siste verdenskrig, eller miljø og barndom på f.eks. Storhaug er bare et par tilfeldig valgte "overskrifter".

Foreningen **har** nå i overkant av 90 medlemmer. Vi er overbevist om at flere av disse, kanskje du-ønsker å komme mer aktivt med i arbeidet. med å utvikle aktiviteten fremover.

Derfor ! Send stoff til "Stavangeren", og gi et tips til en av de kontaktpersonene som er oppført i bladet, om du har lyst til å være med på å utforme foreningen videre.

Erling K. Sømme.

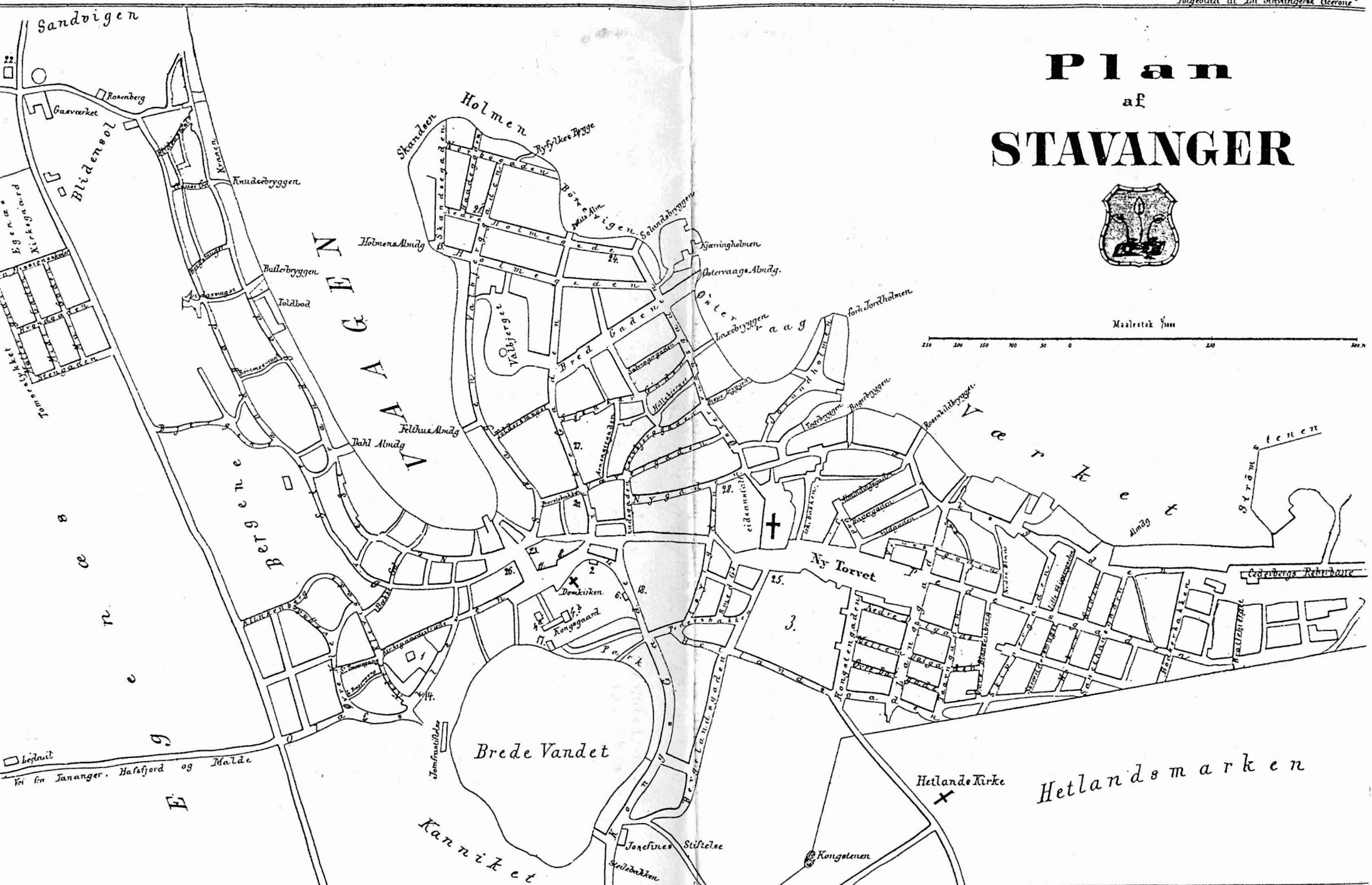

B Y H I S T O R I S K F O R E N I N G S T A V A N G E R

Plan af STAVANGER

Maalstok 1:1000

1. Fattigkirkegården (Tomten for St Olaf Kirke) 2. Brandvagtten (for St Marie Kirke) 3. St Petrus Gårde (Amtssygehjem, Pladsen for den gamle St Jøns Kirke) 4^a. Munkekirken (for privat Capel for Biskopen) 4^b. Kongsgaarden (forhen Da
rens, Lehnherrens og Amtsmændenes Bolig, na Latinskole og Rectorsbolig) 5. Hotel da Nord (for Børggaard) 6. Almueakolen (forhen Latinskole) 7. Sparebanken, 8. Ringselbygningen, 9. Sølorsikringselskabet, 10. Telegrafkontoret, 11. Polit
avmerket 12. Slagterbodene, 13. Kreditbanken, 14. Bøtcontoret, 15. Dampskibsbrygge (for Steinarvnes Faldskibsbrygge) 16. Athenæum, 17. Farnilocallet, 18. Den ældre Klub, 19. Børneklubben, 20. Mad^{ts} Jesenmens Hotel, 21. Nielsens Hotel.

....visste du at?.... av Jan C.W. Ivarson.

Visste Du at Madlaveien i sin tid hadde navnet St. Svithunsgt. - At den begynte ved gamle Stavanger Sykehus - eller Byens sykehus, som navnet var på folkemunne. Dette som motpol til Rogalands Sykehus, som var DE ANDRE sitt sykehus.

Visste Du at selv folk som bodde i St. Svithunsgt. faktisk saboterte navnet, og at det aldri slo an blandt Stavangerfolk. -Gatenavnet er heller ikke kommet med i rektor Mandius Berntsens bok om gatenavn i Stavanger - den kom i 1939.

Dersom en skal finne ut NÅR navnet ble gitt, må en gå lenger tilbake i tiden.

Det er vel noe uvanlig at St. Svithuns stad - Stavanger - med Domkirken som også bar navnet St. Svithuns Katedral, skulle avvise navnet. Vi fikk jo allerede i 1918/1919 St. Svithuns skole- Stavangerske (D.S.D.) hadde et skip som het St. Svithun. En sykkel ble oppkalt på samme måte. - Alt burde ligge tilrette for at byen skulle ha en gate som var oppkalt etter skytshelgenen for byen - men nei. Dette gikk ikke. Selv St. Svithuns plass ble "omdøpt" til Lekeplassen.

....visste Du forresten at St. Svithunsgt. var så bred at der ble anlagt en alle - som forøvrig er der den dag i dag. - Visste Du at denne alleen på folkemunne ble kalt: "Unter den Pinden"? Årsaken og tilknytningen var nokså iøynefallende. Det var noen tynne og "pissalige" lindetrær som ble plantet - og det ble et nærliggende malapropos å døpe gatestubben opp etter Berlins noe mer pretensiøse: "Unter den Linden".

Hvor finner man så slike opplysninger som her er nevnt? Utrolig mye finner en i alle de bøker som er utgitt med opplysninger om og fra Stavanger. Det samme vil jo gjelde andre steder, men i første rekke vil det være mer og lettere tilgjengelig å finne slike opplysninger om et større sted. Rektor Berntsens bok er nevnt - denne gir opplysninger om stedsnavn i Stavanger og omegn - gater, smau, verver, viker og sund e.t.c. Små opplysninger som kan være verdifulle å kunne "grave" frem om en ellers er gått tom. De siste årene har der kommet ut flere bøker med opplysninger om steder og plasser:

Bl.a. "På GALNA SIA AV PARADIS"., som kom ut i 1987.

Første gang jeg fikk bruk for mine kunnskaper om Stavanger, var i maidagene 1945 da jeg var med og "overtok" Stavanger. I en jeep kjørte vi rundt med Allied Control Mission som formelt skulle overta byen og distriktet. Da var det godt å ha kjennskap til språk og topografi. Senere har jeg plukket litt her og litt der. Det er morsomt å se hvor oppmerksomme turistene er når omvisningen "krydres" med små spontane opplysninger fra lokalmiljøet.

Jan Ivarson

Fra :
Byhistorisk Forening, Stavanger
Postboks 331,
4001 Stavanger.

.....
SIDEN SIST: har foreningen avviklet to arrangement. Det første ble holdt tirsdag 6. oktober kl.19.00 i Statsarkivet. Temaet var "Arkiv-anekdoter".

Det andre ble holdt onsdag 18. november kl.19.00 på Ledaal. Temaet var "Slekten Kielland", og det var Bjørn Aarre som her kåserte om slekten og dens utbredelse, fra 1600-tallet og fram til idag.

.....
Fra redaksjonen:

Kjære medlem !

- Ja, så har det skjedd igjen. Kommunens folk har atter en gang gravet grøft i arkeologisk område.

I septemberutgaven av "Stavangeren", skrev Erling K. Sømme noen tankefulle ord om vår middelalderhistorie, og om det bevismateriale som blir ødelagt bit for bit. Hen henviste til kommunens gravearbeider i bykjernen, høsten 1991, på steder hvor man ventelig kan gjøre arkeologiske funn fra vår middelalder. Videre var han inne på om det burde dannes en "beredskap" som trer i aksjon når det graves i den eldste bykjernen. .

Vi kan bare takke forsynet for at det denne gang var en av "våre", som så det og tok affære. Mediaoppslaget har gitt stor dekning av denne "saken", slik at vi for all ettertid må forvente at de rette instanser blir forespurt før ny graving i lignende sensitive områder blir startet. Det forunderlige er nettopp at erfaringen fra tidligere gravinger, ikke har presset frem ny vurdering av faste rutiner. Imidlertid viser hendelsen at vår forening så absolutt har sin eksistensberettigelse, og at vi har noe å tilføre.

Selvfølgelig er det enkelt å sitte og kritisere alt det andre burde ha gjort, men la oss komme sammen med de enkelte institusjoner til en konstruktiv diskusjon, hvor vi sammen skaper kreative ideer for å bevare vår bys historie.

Til slutt vil jeg på vegne av foreningen takke Erling K. Sømme for sin resolutthet i denne saken.

Bjørn Aarre
(red.)

Styret i foreningen ønsker dere alle, EN RIKTIG GOD JUL !